

Nová zpráva KMPG: Vývoj nelegálního trhu s cigaretami v EU je znepokojivý

11.9.2024 - | PROTEXT

Společnost Philip Morris International (PMI) varuje před vysokým objemem pašovaných a padělaných cigaret v Evropské unii. V roce 2023 se v tomto regionu spotřebovalo 35,2 miliardy nelegálních cigaret, což představuje 8,3 % celkové spotřeby v EU. Oproti předchozímu roku tento podíl vzrostl o 0,1procentního bodu.

Vyplývá to z výsledků výroční studie KPMG o nelegální spotřebě cigaret z roku 2023, kterou zadala společnost Philip Morris. Ty odhalily, že nezákonný trh v EU je i nadále podstatnou hrozbou pro veřejné zdraví, bezpečnost a ekonomiku jednotlivých členských států. Protože se zločinecké sítě stále více zaměřují na trhy s vyššími daněmi a vyššími cenami, zůstávají padělané cigarety s objemem 12,7 miliardy kusů (tj. 36 %) jedním z hlavních zdrojů nelegální spotřeby v zemích EU.

Celková ekonomická daňová ztráta zemí EU podle studie představuje odhadem 11,6 miliardy eur, tedy o 0,3 miliardy více než v předchozím roce. Pomyslný žebříček zemí s nejvyšší spotřebou nelegálních cigaret i nadále vede Francie s 16,8 miliardami kusů, což představuje souhrnnou ztrátu ve výši 7,3 miliardy eur.

„Jsme svědky rozvoje skupin organizovaného zločinu v Evropě, které stále častěji umísťují výrobní závody blíže západoevropským zemím. Považujeme tento jev za přímý důsledek selhávajícího politického přístupu, který nedělá dost pro snížení prevalence kouření ani pro omezení nezákonného obchodu ohrožujícího spotřebitele, vlády, průmyslové podniky i společnost jako takovou,“ uvádí Christos Harpantidis, viceprezident pro vnější záležitosti PMI. *„Orgány činné v trestním řízení hrají klíčovou roli při potírání organizovaného zločinu zabývajícího se ilegální výrobou cigaret a pašováním napříč Evropou. Chceme-li však nezákonný obchod v Evropě zcela zastavit, potřebujeme komplexní přístup, který přísné tresty a důsledné vymáhání práva doplní osvětovými a vzdělávacími kampaněmi o jeho skutečných dopadech, zajistí předvídatelné daňové a regulační prostředí, v němž dospělí kuřáci nebudou vyháněni na černý trh, a koordinované a zavazující partnerství veřejného a soukromého sektoru.“*

Podle orgánů činných v trestním řízení se nadnárodní organizovaný zločin a celý dodavatelský řetězec nelegální výroby nadále profesionalizuje. Podle informací úřadů, veřejně dostupných článků v médiích a odhadů PMI se dále zrychlila výstavba nelegálních továren na výrobu cigaret. Jen v roce 2023 bylo podle dat úřadů objeveno a zastaveno nejméně 113 výroben nelegálních cigaret ve 22 evropských zemích.

Nárůst spotřeby padělaných cigaret na kontinentu pokračuje již čtvrtým rokem v řadě, a to především kvůli vývoji ve Velké Británii a na Ukrajině. S tím je spojen nárůst také ostatních kategorií nezákonného obchodu včetně pašovaného zboží. V kombinaci s uvolněním objemu legálních přeshraničních dovozů po ukončení cestovních omezení souvisejících s pandemií covidu-19 po roce 2022 dosáhla také celková nedomácí spotřeba cigaret své nejvyšší úrovně (15,5 %) rovnající se více než jedné cigaretě ze šesti.

Navzdory tomuto scénáři však KPMG zjistila, že ve 26 evropských zemích byl podíl nelegální spotřeby nižší než 10 %, z toho na 16 trzích byl tento podíl dokonce nižší než 5 %. Ve 25 z 38 evropských zemí zahrnutých do studie pak podíl nelegální spotřeby cigaret ve srovnání s rokem 2022 zůstal buď podobný, nebo dokonce poklesl. *„Pokles nelegální spotřeby v zemích jako Itálie, Polsko,*

Rumunsko nebo Španělsko je více než povzbudivý. Musíme proto pokračovat ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a vládami, abychom zajistili, že se nezákonný obchod nestane ještě větším problémem celé EU,” prohlásil Massimo Andolina, prezident PMI pro evropský region. „Nezákonný obchod podkopává snahy o snížení prevalence kouření. Má negativní dopady na veřejné zdraví a spotřebitele a způsobuje finanční škody vládám i průmyslovému odvětví. Regulační orgány musí považovat boj s nelegálním obchodem za důležitou prioritu. Zároveň musí umožnit, aby bezdýmné produkty byly dostupné a cenově přijatelné pro všechny dospělé kuřáky, kteří by jinak pokračovali v kouření cigaret.“

Pokud se zaměříme na Českou republiku, můžeme zde pozorovat znepokojivý vývoj. Od poklesu v době covidu černý trh setrvale roste a v roce 2023 dosáhl 5,7 % celkové spotřeby cigaret, resp. 730 milionů nelegálních cigaret. To sice není z celoevropského hlediska až tak vysoké číslo, ale v kontextu České republiky se jedná o jeden z nejvyšších podílů.

Nejnebezpečnější kategorií nelegálních cigaret jsou padělky, které tvoří asi 40 % všech nelegálních cigaret, tedy 2,9 % celkové spotřeby, resp. 290 milionů cigaret. Opět se jedná o historicky nejvyšší hodnotu. Teno rostoucí trend byl navíc potvrzen i průzkumem založeným na sběru prázdných krabiček provedeným v prvním pololetí roku 2024, který množství padělků odhadl na 4,1 % spotřeby cigaret.

Významným zdrojem nelegálních cigaret jsou dovozy z Polska. Ty opět v roce 2023 dosáhly rekordní hodnoty 950 milionů cigaret, dvojnásobek oproti roku 2022. Ačkoliv většina dovozů v rámci EU pro osobní spotřebu je legální a je daná zejména velkým rozdílem cen cigaret mezi Českou republikou a Polskem, KPMG odhaduje, že objem pašovaných cigaret je 210 milionů, tedy téměř jedna čtvrtina polských dovozů.

Naproti tomu objem pašovaných cigaret z Ukrajiny a dalších tradičních zdrojových zemí poklesl a je nyní zhruba poloviční v porovnání s před-covidovou dobou.

Rostoucí ceny v České republice pak způsobují i pokles nákupů německými turisty. Objem těchto nákupů KPMG v roce 2019 odhadovalo na 4,1 mld. cigaret, v roce 2023 již jen 1,7 mld. cigaret.

Zpráva KPMG pokrývá už 38 evropských zemí

Roční analýza společnosti KPMG poprvé od svého zveřejnění v roce 2006 rozšířila svůj záběr a nově ve svém již osmnáctém vydání zahrnuje s všechny balkánské země. Studie pokrývá celkem 38 zemí: 27 členských států EU, dále Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu, Kosovo, Moldavsko, Norsko, Severní Makedonii, Srbsko, Švýcarsko, Ukrajinu a Velkou Británii.

Ve srovnání s některými západoevropskými zeměmi jako je Francie nebo Velká Británie, vykázal region balkánských zemí nižší výskyt nelegálních cigaret. Na druhé straně zemí s druhým nejvyšším objemem spotřebovaných nelegálních cigaret v objemu 8,4 miliardy kusů zůstává Ukrajina.

Podrobný přehled výsledků a metodiky zprávy KPMG je k dispozici zde.

Další informace o prevenci nezákonného obchodu najdete na PMI.com.

ČTK Connect ke zprávě vydává obrazovou přílohu, která je k dispozici na adrese <https://www.protext.cz>.

<https://www.ceskenoviny.cz/tiskove/zpravy/nova-zprava-kmpg-vyvoj-nelegalniho-trhu-s-cigaretami-v-eu-je-znepokojivy/2566408>